

DOLENJSKI GOZDAR

glasilo delavcev
gozdnega gospodarstva
novo mesto

LETNIK XXII.

NOVO MESTO, SEPTEMBER 1985

ŠTEVILKA 8

Gozdarstvo Slovenije v letih od 1986 do 1990

Zavod SR Slovenije za družbeno planiranje je v skupščinskem Poročevalcu objavil komentarje k samoupravnim sporazumom o temeljih plana materialne proizvodnje (elektro gospodarstva in premoženstva, skupnosti za nafto in plin SRS, za železniški in luški promet, skupnosti za ceste, za letališko dejavnost, PTT prometa, vodne skupnosti, stanovanjske in komunalne skupnosti in skupnosti za gozdarstvo Slovenije) za obdobje 1986 — 1990. Prav tako so za enako obdobje objavljene obrazložitve samoupravnih sporazumov o temeljih plana **družbenih dejavnosti** (izobraževalna skupnost raziskovalna skupnost, kulturna skupnost, otroško varstvo, socialno skrbstvo, socialna varnost, zdravstvene skupnosti, pokojninsko in invalidsko zavarovanje, telesnokulturna skupnost).

Kako bo v tem obdobju z gozdarstvom? Srednjeročni plan izhaja iz načrta uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije v SR Sloveniji in dolgoročnega načrta za obdobje 1990 — 2000. Načrt vsebuje izkoriščanje gozdov, lesnobilančna razmerja, vlaganje v gozdove, vrednostni obseg vlaganj v gozdove in vire financiranja.

Izkoriščanje gozdov

Povprečni letni obseg poseka v letih 1986 — 1990 bo 3.600.000 m³, kar bo dalo neto 3.100.000 m³, od tega za domačo porabo (neblagovna proizvodnja) 600.000 in 2.500.000 m³ za blagovno proizvodnjo.

Od skupnega letnega poseka, ki je določen na podlagi gozdnogospodarskih načrtov, predstavlja 84% osnovni posek, 13% posek v mladih in srednje dobrih sestojih z redčenji in 3% posek v malodonošnjih gozdovih, ki bodo meliorirani v obdobju 1986—1990. Od 2.500.000 m³ blagovne proizvodnje je delež iglavcev 1.500.000 m³, od 1.000.000 m³ listavcev pa bo 800.000 tehničnega lesa in 200.000 m³ drv. Od 600.000 m³ neblagovne proizvodnje bo 180.000 iglavcev in 420.000 m³ listavcev (20.000 m³ tehničnega lesa in 400.000 m³ drv).

Lesno-bilančna razmerja

Skupna poraba lesa povprečno na leto v SR Sloveniji je predvidena s 3.870.000 m³. Upoštevajoč 2.500.000 m³ blagovne proizvodnje ter 400.000 m³ lesnih ostankov za predelavo v industriji vlaken in lesnih plošč, bodo potrebe po lesu v kemični in mehanski predelavi pokrite približno 75-odstotno.

Pokritje z iglavci je 85-odstotno, z listavci pa le 62-odstotno. Stoodstotno bodo pokrite potrebe po iglavcih za mehansko predelavo, iglavcih za plošče ter po tehničnem lesu obeh vrst za druge namene. Najbolj bo primanjkovalo lesa za celulozo (pokrije 41% in listavcev za plošče 64%). Manjkajočih 25 odstotkov bo možno delno pridobiti še z boljšim izkoriščanjem lesnih ostankov. Ob boljšem sodelovanju lesnoindustrijskih organizacij ter s sovlaganjem v mehanizirana lesna skladišča bi pridobili več lesnih ostankov za ponovno porabo v proizvodnji vlaken in lesnih plošč, nekaj lesa pa bo treba uvoziti iz drugih območij Jugoslavije in tujine.

Ne glede na uradne izvozne predpise pa bi se les smel (izjemo-

ma) izvažati le po predhodnem soglasju porabnikov lesa.

Vlaganje v gozdove

Letno bo pogozdenih povprečno okoli 2.500 ha rednih sečišč, na približno enaki površini bodo pripravljena tla, negovanih pa bo 30.000 ha gozdov. Za izboljšanje slabih gozdnih tal bo opravljena neposredna premena na 1.100 ha (pogozditev) in posredna na 1.400 ha zemljišč. Vzdrževati bo treba 6.000 ha nasadov. Industrija celuloze in papirja bo v tem obdobju osnovala (plačala) 1.200 ha plantaž in intenzivnih lesnih nasadov hitrorastočih drevesnih vrst iglavcev in listavcev.

Na leto bo zgrajenih v Sloveniji 280 in izboljšanih 70 km cest.

Vrednost vlaganja v gozdove in vire denarja

Po cenah iz leta 1983 bo poprečna letna vrednost gojenja in varstva gozdov 1070 milijonov (59%), od tega melioracije 270, in gradnje ceste 750 milijonov dinarjev. Če k temu prištejemo še stroške za odkazovanje drevja (280 milijonov) ter za urejanje gozdov (150 mi-

lijonov), bo vrednost vlaganj v gozdove 2.250 milijonov dinarjev na leto.

Zakon o gozdovih določa, da morajo denar za gozdno biološko reprodukcijo zagotavljati temeljne organizacije v gozdarstvu v višini najmanj 13% od prodajne vrednosti gozdnih lesnih sortimentov. Najmanj 3% vrednosti prodanega lesa bo uporabljeno za izvajanje skupnega programa boljšanja gozdov in pogozdovanja v SR Sloveniji ter za plačilo del na kraškem gozdnogospodarskem območju. Ta denar bodo zbirali pri republiški samoupravni skupnosti za gozdarstvo. Vrednost blagovne proizvodnje in lesa za neposredno domačo porabo po cenah 1. 1983 bo povprečno 9.200 milijonov dinarjev, kar je osnova za izračun prispevka za gozdno biološko reprodukcijo.

Vsa področja, ki jih sporazum o temeljih plana obsega, morajo biti medsebojno usklajena, posebej pa je poudarjena nujnost soodvisnosti med jakostjo poseganja (posekom) in obsegom vlaganj v gozdove.

Strojno presajanje sadik v drevesnici Struga. Letos smo v aprilu komaj »ujeli« toliko vremena, da smo presajanje opravili. (Foto: M. Bajt)

POROČILO O POSLOVANJU

Prvo polletje uspešno po količini in vrednosti

Značilnosti poslovanja

V družbenih gozdovih smo posekali 73.219 m³ lesa, kar je za 9% več kot v enakem obdobju preteklega leta. Prodali smo 65.076 m³, kar je za 7% več kot lani.

V zasebnih gozdovih so doseženi še ugodnejši količinski kazalci glede na lansko leto. Posekali in odkupili smo 42.840 m³ lesa, kar je za 54% več, prodali pa 35.800 m³ lesa, kar je za 43% več glede na lansko leto. Večja proizvodnja in prodaja lesa iz zasebnih gozdov je posledica višjih odkupnih cen, ki letos bolj kakor v preteklih letih spodbujajo posetne gozdove za blagovno proizvodnjo. Na večjo proizvodnjo in prodajo na obeh področjih gospodarjenja je vplivalo tudi ugodnejše vreme pozimi. Letošnja zima je bila sicer ena najbolj mrzlih v zadnjih letih, vendar zelo suha, kar je omogočalo večjo proizvodnjo. Tudi naše prodajne cene so se močno povečale, in sicer kar za 113% glede na lansko enako obdobje.

Poleg večje proizvodnje in porasta prodajnih cen vpliva na ugoden poslovni izid tudi dejstvo, da poslujemo samo z lastnimi sredstvi, kar pomeni, da nismo navezani na plačilo bančnih obresti za kredite, ki so sedaj zelo visoke, saj znaša obrestna stopnja za kratkoročne kredite že okrog 70%. Mi smo presežke denarja posojali tudi drugim delovnim organizacijam in smo tako pridobili okrog 14 milijonov celotnega prihodka. Obračunavali smo menične obresti in ugotovili na tej osnovi 33 milijonov prihodka. V tem času smo uspeli izterjati tudi največje dolžnike, tako da neplačana prodaja znaša 35 milijonov din, kar v primerjavi s 1.773 milijonov din celotnega prihodka ne predstavlja velikega zneska. To sta vsega le 2% celotnega prihodka.

Letos velja novi zakon o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka od dohodka. S tem je spremenjen tudi obračunski sistem. Najpomembnejša novost je za nas, da biološka amortizacija ni več prispevek iz dohodka, temveč amortizacija, ki se pokriva iz celotnega prihodka. Spremenjeno je tudi plačevanje delovne skupnosti skupnih služb. Sedaj se materialni stroški delovne skupnosti skupnih služb pokriva iz materialnih stroškov tozgov, ostali stroški pa iz dohodka tozgov. Lani smo vse stroške DSSS finan-

cirali iz dohodka tozgov. Spremembe so nastale tudi pri plačilu regresa za prehrano. Sedaj se regres za administrativne delavce in za proizvodne delavce plačuje iz materialnih stroškov, medtem

ko je prej bila glede tega razlika med proizvodnimi in administrativnimi delavci. Topli obrok za administrativne delavce je bil prej plačan iz sklada skupne porabe, za proizvodne delavce pa iz materialnih stroškov.

Zaradi teh sprememb v obračunskem sistemu letošnji podatki o gospodarjenju niso primerljivi z lanskimi vse do čistega dohodka.

POSLOVNI USPEH GOZDNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO
v obdobju od 1.1.1985 do 30.6.1985 v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta in planom za leto 1985

Zap. št.	ELEMENTI	Doseženo od 1.1.84-30.6.84	Plan 1985	Doseženo od 1.1.85-30.6.85	Indeks dos.85/84	85/plan
1.	Celotni prihodek	780.413.000,30	3.310.430.000,00	1.773.149.412,25	227	54
2.	Materialni stroški	325.516.906,46	1.531.418.000,00	756.234.355,76	232	49
3.	Amortizacija	40.067.962,00	123.805.000,00	203.381.543,60	508	164
4.	Dohodek (1-2-3)	414.828.132,34	1.655.207.000,00	813.533.512,89	196	49
5.	Obveznosti iz dohodka	142.953.289,20	621.974.000,00	177.984.688,70	125	29
6.	Čisti dohodek	271.874.843,14	1.033.233.000,00	635.548.824,19	234	62
7.	Za osebne dohodke	142.565.675,23	622.576.000,00	247.191.232,70	173	40
8.	Za sklade (6-7 ali 10-11-12-13)	129.309.167,91	410.658.000,00	388.357.591,49	300	95
9.	Izguba	-	-	-	-	-
10.	Za poslovni sklad	97.771.428,91	249.955.800,00	328.496.919,55	336	131
11.	Za rezervni sklad	15.803.898,75	63.175.200,00	30.426.903,44	193	48
12.	Za sklad skup.por.-prosti del	9.125.621,75	64.498.081,00	17.699.239,50	194	27
13.	Za sklad skup.por.-stan.del	6.608.218,50	33.028.919,00	11.734.529,00	178	36
14.	Povprečno število zaposlenih	774	735	756	98	103
15.	Povprečni neto OD	25.157,00	51.528,00	45.526	181	88
16.	Izpl.sred.skup.por.-prosti del	-	-	-	-	-

POSLOVNI USPEH GOZDNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO
od 1.1.1985 - 30.6.1985

Zap. št.	ELEMENTI	SKUPAJ OG	TOZD NOVO MESTO	TOZD STRAŽA	TOZD PODTURI	TOZD ČRNOŠNICE	TOZD ČRNOVELJ
1.	Celotni prihodek	1.773.149.412,25	193.799.696,55	233.231.126,35	198.259.674,55	124.829.846,30	121.061.821,30
2.	Materialni stroški	756.234.355,76	75.199.297,50	57.337.136,50	45.277.695,10	30.261.822,45	42.348.135,85
3.	Amortizacija - biol.am.	203.381.543,60	19.398.289,00	25.517.152,00	27.883.537,00	19.168.311,60	15.578.337,00
4.	Dohodek (1-2-3)	813.533.512,89	99.202.112,05	150.376.837,85	125.098.442,45	67.395.712,25	62.961.346,45
5.	Obveznosti iz dohodka	177.984.688,70	23.770.624,00	26.887.990,60	28.137.295,10	17.014.434,50	14.475.733,50
6.	Čisti dohodek (4-5)	635.548.824,19	75.431.488,05	123.488.847,25	96.961.146,35	50.381.277,75	48.485.614,95
7.	Za osebne dohodke	247.191.232,70	26.049.298,00	32.474.465,00	26.545.586,00	21.226.013,32	28.455.121,38
8.	Za sklade (skupaj)	388.357.591,49	49.382.190,05	91.014.382,25	68.415.560,35	29.159.264,43	20.030.493,57
9.	Izguba	-	-	-	-	-	-
10.	Za rezervni sklad	30.426.903,44	3.968.084,50	6.015.073,50	5.003.937,50	2.695.986,50	2.518.454,00
11.	Za poslovni sklad	328.496.919,55	41.975.315,55	81.504.134,25	60.115.515,35	24.077.443,43	14.350.343,57
12.	Za sklad skup.por. (prosti d.)	17.699.239,50	2.020.000,00	1.940.000,00	1.840.000,00	1.380.000,00	1.360.000,00
13.	Za sklad skup.por. (stan.del)	11.734.529,00	1.418.790,00	1.555.174,50	1.456.107,50	1.005.832,50	1.293.696,00
14.	Povprečno št.zaposlenih po stanju konec meseca	756	101	97	92	69	93
15.	Povprečni neto OD	45.526	41.766	45.945	46.035	47.103	44.016

Zap. št.	ELEMENTI	TOZD TRANSPORT IN GR.	TOZD VRTNAR.IN HORT.	TOK NOVO MESTO	TOK ČRNOVELJ	TOK TREBNJE	DSSS
1.	Celotni prihodek	148.392.023,85	39.540.262,00	306.580.321,65	232.277.633,50	114.509.278,20	59.847.726,00
2.	Materialni stroški	76.326.961,25	23.171.995,56	170.395.256,40	156.462.047,50	52.523.564,15	18.930.443,50
3.	Amortizacija - biol.am.	21.361.773,00	1.132.344,00	31.278.383,00	27.787.460,00	10.393.626,00	2.948.331,00
4.	Dohodek (1-2-3)	50.703.289,60	15.235.922,44	104.906.682,25	48.088.126,00	51.592.088,05	37.968.951,50
5.	Obveznosti iz dohodka	17.474.988,00	3.442.715,50	18.333.213,00	10.154.210,50	10.460.142,50	7.833.340,50
6.	Čisti dohodek (4-5)	33.228.301,60	11.793.206,94	86.573.469,25	37.933.915,50	41.131.945,55	30.135.611,00
7.	Za osebne dohodke	28.571.337,50	11.263.353,50	20.634.418,00	14.585.025,00	11.525.607,00	23.861.008,00
8.	Za sklade (skupaj)	4.656.964,10	529.853,44	65.935.051,25	23.348.890,50	29.606.338,55	6.274.603,00
9.	Izguba	-	-	-	-	-	-
10.	Za rezervni sklad	2.028.131,50	13.757,94	4.196.267,50	1.923.525,00	2.063.683,50	-
11.	Za poslovni sklad	584.674,10	-	59.655.388,25	19.896.803,00	26.329.301,05	-
12.	Za sklad skup.por. (prosti d.)	720.000,00	-	1.140.000,00	900.000,00	720.000,00	5.179.239,50
13.	Za sklad skup.por. (stanov.d.)	11.324.157,50	516.095,50	947.395,50	628.562,50	493.354,00	1.095.363,50
14.	Povprečno št.zaposlenih po stanju konec meseca	72	35	57	45	36	59
15.	Povprečni neto OD	49.490	40.889	45.502	41.731	44.157	52.478

Doseženi finančni rezultati

Celotni prihodek je dosežen v I. polletju v znesku 1.773 milijonov din, kar je za 127% več kot lansko leto in znaša 54% letnega načrta. Že ta podatek nam kaže, da so letošnji rezultati znatno boljši od lanskih tudi dejansko, saj je inflacija v tem obdobju okrog 90%. Materialni stroški znašajo 756 milijonov din in so za 132% večji od lanskih, vendar spremembe v obračunskem sistemu vplivajo na večji porast materialnih stroškov zaradi financiranja delovne skupnosti skupnih služb in zaradi regresa za prehrano. V materialne stroške

so letos prenešene tudi obresti za kratkoročne kredite, vendar teh mi nimamo, ker poslujemo z lastnimi sredstvi.

Amortizacija znaša 203 milijonov din in je za 408% večja od lanske. V tem znesku je tudi biološka amortizacija, ki znaša 140 mi-

lijonov din, tako da znaša tehnična amortizacija 64 milijonov din ali le 59% več kakor lansko leto.

Dohodek znaša 814 milijonov din in je za 96% večji. Obveznosti iz dohodka so zaradi omenjenih sprememb v obračunskem sistemu največ spremenjene in znašajo 178 milijonov din ali 25% več.

Čisti dohodek, ki je, kot smo rekli, najbolj primerljiv z lanskim letom, znaša 636 milijonov din, kar je za 134% več kot lani.

Za osebne dohodke smo namenili 247 milijonov din (73% več). Povprečni osebni dohodek znaša 45.526 din (za 81% več kakor lani). Ker so se v prvem polletju dejanski osebni dohodki zmanjšali, smo glede na poslovni izid sklenili povečati predujem osebnih dohodkov s 1. julijem 1985 za 20%.

Za sklade nam je ostalo 388 milijonov din, kar je za 200% več kot lani. Sredstev za sklade bo ob koncu leta razmeroma manj zaradi

drugačne strukture proizvodnje (redčenje v zasebnem sektorju), večjih predumov kmetom za odkupljen les, večjih osebnih dohodkov zaposlenih in zaradi manj ugodnih gospodarskih razmer, kar se je že pokazalo pri lesni industriji.

Vsi tozdi in toki so poslovali v I. polletju zelo uspešno, razen tozdov Transport in gradnje ter Vrtnarstvo in hortikultura. V teh dveh tozdih se bo treba v II. polletju posebej zavzeti, da bodo poslovno leto zaključili brez izgube.

MILAN DRAGIŠIČ, dipl. oec.

PROIZVODNJA IN ODKUP DO KONCA JULIJA iz zasebnih gozdov je 68% načrtovanega

		IGLAVCI	TEHNIKA LISTAV.	GOLI	PROSTOR. LES	SKUPAJ
TOZD NOVO MESTO	načrtov.	m ³ 3.720	7.023	5.359	4.311	20.413
	doseženo	m ³ 2.299	3.355	3.896	3.456	13.006
	%	62	48	73	80	64
TOZD STRAŽA	načrtov.	m ³ 9.403	9.236	4.038	4.284	26.961
	doseženo	m ³ 7.514	5.858	2.776	2.205	18.353
	%	80	63	69	51	68
TOZD PODTURN	načrtov.	m ³ 20.485	4.367	5.477	4.234	34.563
	doseženo	m ³ 12.873	2.336	3.353	1.694	20.256
	%	63	53	61	40	59
TOZD ČRMOŠNJICE	načrtov.	m ³ 9.622	9.812	4.628	2.868	26.930
	doseženo	m ³ 7.727	5.213	2.957	1.876	17.773
	%	80	53	64	65	66
TOZD ČRNOMELJ	načrtov.	m ³ 3.837	4.943	7.873	5.422	22.075
	doseženo	m ³ 1.445	2.599	2.684	5.764	12.492
	%	38	53	34	106	57
TOK TREBNJE družbeni	načrtov.	m ³ 321	425	812	599	2.157
	doseženo	m ³ 393	109	934	22	1.458
	%	122	26	115	4	68
SKUPAJ DRUŽBENI	načrtov.	m ³ 47.388	35.806	28.187	21.718	133.099
	doseženo	m ³ 32.251	19.470	16.600	15.017	83.338
	%	68	54	59	69	63
TOK NOVO MESTO	načrtov.	m ³ 7.000	12.360	4.880	10.340	34.580
	doseženo	m ³ 6.006	12.268	2.320	3.754	24.348
	%	86	99	48	36	70
TOK ČRNOMELJ	načrtov.	m ³ 1.040	14.910	4.760	2.590	23.300
	doseženo	m ³ 1.137	12.168	2.862	501	16.668
	%	109	82	60	19	72
TOK TREBNJE	načrtov.	m ³ 1.950	3.850	1.500	3.100	10.400
	doseženo	m ³ 1.215	2.498	564	1.050	5.327
	%	62	65	38	34	51
SKUPAJ ZASEBNI GOZDOVI	načrtov.	m ³ 9.990	31.120	11.140	16.030	68.280
	doseženo	m ³ 8.358	26.934	5.746	5.305	46.343
	%	84	87	52	33	68
SKUPAJ GG	načrtov.	m ³ 57.378	66.926	39.327	37.748	201.379
	doseženo	m ³ 40.609	46.404	22.346	20.322	129.681
	%	71	69	57	54	64

GOZDNOGOJITVENA DELA OPRAVLJENA DO KONCA JULIJA 1985

TOZD TOK	Plan. Real.	POTRŽEVANJE Op.p., Sp., NS	NEGA M., OS, NS	REKONJE I., II., pove.	SKUPAJ
01 TOZD NOVO MESTO	plan. real. %	18.87 9.07 48.1	176.60 25.00 14.2	213.35 85.20 40.0	408.82 119.27 29.2
02 TOZD STRAŽA	plan. real. %	8.15 5.79 71.0	73.27 54.53 74.4	281.13 143.11 50.9	362.55 203.43 56.1
03 TOZD PODTURN	plan. real. %	30.10 18.95 63.0	101.20 59.20 58.5	102.20 10.50 10.3	233.50 88.65 38.0
04 TOZD ČRMOŠNJICE	plan. real. %	13.40 6.30 47.0	63.50 35.00 55.1	100.00 57.70 57.7	176.90 99.00 56.0
05 TOZD ČRNOMELJ	plan. real. %	21.00 5.81 27.7	252.95 97.67 38.6	325.00 105.39 32.4	598.95 208.87 34.9
13 TOK TREBNJE-SLP	plan. real. %	2.00 0.50 25.0	28.85 6.11 21.2	8.25 2.15 26.1	39.10 8.76 22.4
SLP	plan. real. %	93.52 46.42 49.6	696.37 277.51 39.9	1029.93 404.05 39.2	1819.82 727.98 40.0
11 TOK NOVO MESTO	plan. real. %	39.19 20.14 51.4	187.85 53.06 28.3	191.80 40.67 21.2	418.84 113.87 27.2
12 TOK ČRNOMELJ	plan. real. %	45.66 27.08 59.3	127.30 53.12 41.7	115.60 32.37 28.0	288.56 112.57 39.0
13 TOK TREBNJE - ZS	plan. real. %	10.20 0.90 8.8	80.10 40.90 51.1	78.30 35.12 44.8	168.60 76.92 45.6
ZS	plan. real. %	95.05 48.12 50.6	395.25 147.08 37.2	385.70 108.16 28.0	876.00 303.36 34.6
GG NOVO MESTO	plan. real. %	188.57 94.54 50.1	1091.62 424.59 38.9	1415.63 512.21 36.2	2695.82 1031.34 38.3

Štirideset let GG Novo mesto

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Inšpekcije

Za nadzor in pomoč in pomoč so nas pogosto obiskovali razni inšpektorji kontrolne komisije ali pomožni inšpektorji. Med njimi so bili tudi taki, ki so nas domišljavo učili gozdarske abecede. Nekateri so zahtevali, da v gozdovih, kjer so bile delovne akcije, zgradimo tudi stranišča, dokler jih ni pomočnik ministra Hace primerno nahlulil in nagnal. Nekateri so nam pohvalno pomagali pri premagovanju težav, zlasti z nasveti in posredovanjem, kje dobiti kakšno nujno potreščino ali priti iz kakšne zagate. Ob raznih večjih delovnih akcijah so prihajali posebni nadzorni štabi, ki so nadzirali potek akcij in pomagali odstranjevati ovire. Najmočnejši nadzorni štab je bil ob največji akciji z mobiliziranimi ljudmi za sečnjo, spravilo in prevoz lesa leta 1949.

Posebna inšpekcija kontrolne komisije s tremi zelo vpludnimi člani si je ogledala celotno poslovanje na direkciji in na terenu. Številne pomanjkljivosti, ki so jih ugotavljali, bi jim bili lahko jaz ali moji sodelavci povedali ali opisali brez njihovega truda, kar sem jim povedal. Bilo je bolj vprašanje, kako pomanjkljivosti v danih razmerah odstraniti. Nudili so nam tudi dobre, uporabne nasvete. Zanimivo, toda težko razumljivo pa je, kako so na terenskem pregledu ugotovili med drugim, da je v Sredgori, pri GU Črnomelj, nehijska in zanemarjena baraka. Prav tam pa smo takrat zgradili novo logarnico. Zato sem tej navedbi v zapisniku ugovarjal, čeprav je zapisnik podpisal pristojni upravitelj GU Črnomelj, Pavlin.

Ko smo o tem razpravljali na ministrstvu, pred ministrom, je načelnik kontrolne komisije Mulej zavrnil moj ugovor, češ da sloni na zlagani trditvi. Odrejen je bil nov ogled na terenu, da bi dokazali mojo napačno trditev. Ugotovili pa so, da imam prav. Zato so prijeli upravitelja GU Pavlina, zakaj je podpisal netočen zapisnik. O jim je izjavil: »V želji, da se jih čimprej znebim, ker sem imel veliko dela, sem jim vse podpisal. Bil je kaznovan s strogim, pismenim javnim ukorom.

Premestitev in odhod

Maja 1949 je bil v vladni palači v Ljubljani sestanek vseh direktorjev in njihovih pomočnikov, vseh organizacij gozdarstva in lesne predelovalne industrije, od žagarstva do finalne in papirne industrije. Prisotni so bili tudi predstavniki generalnih direkcij in vsi pomočniki ministrov iz tega delovnega področja. Sestanku so načelovali predstavniki republiške planske in kontrolne komisije, skupaj z resornimi ministri.

Uvodni nagovor s temeljitim prikazom naših planskih nalog in potrebe za izvršitev postavljenih planov v vseh sektorjih proizvodnje je podal predsednik planske komisije, Sergej Kreigher kot najvišji prisotni predstavnik vlade.

Med odmorom, pred razpravo, me je nagovoril pomočnik ministra Hace, naj se oglasim. Nisem bil nič kaj razpoložen za to. Toda ko smo po odmoru nekaj časa čakali, da kdo začne, sem se javil. Govoril sem o težavah, s katerimi se srečujemo pri izvajanju naših nalog v gozdarstvu, in

(Nadaljevanje na 80. strani)

(Nadaljevanje z 79. strani)

predlagal, kako bi laže premagovali ovire. Nekaj prisotnih direktorjev je vmes pritrdjevalo, da je pri njih enako ali podobno. Toda predsednik Kraigher je na moje pripombe ostro odgovoril. Nisem vedel, zakaj. Sklepal sem, da zato, ker so mi drugi direktorji pritrdjevali ali ker nisem obljubil izpolnjevanje načrtov, ne glede na ovire. Ožigosal me je za demobilizatorskega advokata direktorjev.

Po takšni kritiki sem sodil, da sem diskvalificiran za direktorsko mesto. Zato sem takoj napisal ostavko in zaprosil za razrešitev z direktorske funkcije, da ne bi trpelo delo. Na generalni direkciji najprej niso hoteli upoštevati podane ostavke. Vendar je kmalu prišla odločba, verjetno po nalogu samega predsednika Kraigherja, s katero sem bil premeščen

h GG Ljubljana za pomočnika direktorja. To naj bi bila kazen, toda zame je bila zelo dobrodošla nagrada, kot malokdaj, saj sem se vrnil k družini in k mirnejšemu delu. 10. junija 1949 sem direktorstvo GG Novo mesto predal nasledniku, novemu direktorju Fricu, po kratkem postopku, ki je bil tipičen za takratne razmere. Fric je bil proti svoji volji premeščen iz Postojne in se je nad tem precej hudoval. Jaz mu seveda nisem mogel pomagati.

Komaj pa sem se pri GG Ljubljana, kjer sem bil z delom prav zadovoljen, vživel, sem proti svoji volji zopet prijadral na Generalno direkcijo in prevzel mesto načelnika plana. Tam sem ostal do konca, do razformiranja ministrstva, leta 1952.

Prof. ZDRAVKO TURK
dipl. gozd. inž.

Strokovna ekskurzija dita v Titovo Užice

Prva dva dneva: pot do Titovih Užic, ogled obsežnih kultur črne bora in sestojev slovite Pančičeve omorike

Društvo inženirjev in tehnikov je tudi letos ob pomoči dr. Maroltove, VTOZD za gozdarstvo, organiziralo strokovno ekskurzijo. Potekala je od 16. julija do 19. junija na območju gozdnega gospodarstva Titovo Užice. Udeležencev je bilo 40. Na pot smo krenili v nedeljo ob 5. uri zjutraj. Z avtobusom Gorjancev nas je peljal šofer Ivan Papež. Zamudil je samo Nedeljko Jerinič, ki pa je prišel v Titovo Užice z rednim avtobusom. Pot nas je vodila preko Zagreba, Okučanov in Banja Luke do Jajca, kjer smo imeli krajši postanek. V Sarajevu smo si na hitro ogledali Baščaršijo in poskusili čevapčiče s kislim mlekom, nato pa krenili proti Višegradu. Svojevrstno doživetje je bila za nas soteska Drine z gradbiščem nove hidrocentrale. V Višegradu smo si ogledali znameniti most Mehmed Paše Sokoloviča. Tik pred republiško mejo s SR Srbijo smo imeli manjšo nezgodo. Otroci ob cesti so za šalo metali kamenje v avtobus. Spretna šipa sicer ni ostala nepoškodovana, vendar je na srečo vzdržala. V Titovo Užice smo prispeli že zvečer in se nastanili v uglednem hotelu »Zlatibor«.

Naslednji dan, v ponedeljek, je prišel direktor Gozdnega gospodarstva Titovo Užice, inž. Dragan Gerzić. Sedli smo v avtobus in med vožnjo po Titovem Užicu nam je na kratko predstavil mesto, nato pa še njihovo gozdno gospodarstvo. Zanimivo je, da

gospodarijo samo z družbenimi gozdovi, z zasebnimi pa občine. Tovariši direktor je obljubil, da nam bo podatke o podjetju, ki nam jih je posredoval med vožnjo, poslal naknadno. Če bo držal besedo, jih bomo objavili v eni od prihodnjih števil Dolenjskega gozdarja.

Prvi objekt smo si ogledali na področju Kremanske Kose, ki nosi naziv Golubovac. Predstavlja del obširnih površin, kjer je bil gozd v letih pred prvo svetovno vojno izsekan. Gozdovi gradna in drugih listavcev se ob tako grobem posegu niso mogli več obnoviti. Matična podlaga je namreč serpentin, tla na serpentinu pa so občutljiva na erozijo. Ostale so obširne goličeve, ki so jih začeli pogozdovati po drugi svetovni vojni. Na območju gozdnega gospodarstva jim je uspelo pogozditi 15.000 hektarov površin. Ni bilo težko uganiti, da nosi glavni delež zaslug za to velikansko delo inž. Gerzić. Z veliko ljubeznijo in ponosom je razkladal o navdušenju, s katerim so se lotili dela, pa o težavah in trudopolnem nabiranju izkušenj. Pogozdovali so večinoma s črnim borom, ki se je tudi najbolje obnesel, v začetku so sadili tudi do 20.000 sadik na hektar, sedaj pa samo 2000 — 2500. Ugotovili so, da je treba začeti s pogozdovanji na področjih, ki so najbolj oddaljena od vasi ter se postopoma bližati vasem in ne obratno. Veliko so poskušali z različnimi tehnikami sajenja. Najboljše rezultate so dosegli s sajenjem v jarke. Dobre izkušnje imajo z zgodnjim redčenjem teh

nasadov tako zaradi stabilnosti kakor zaradi prirastka. Večjih težav zaradi bolezni in škodljivcev nimajo. Sredstva za pogozdovanje so črpali iz Fonda za unapredjenje šuma u Srbiji. V zadnjem času je denarja manj, vendar so na Gozdnem gospodarstvu večino goličev že uspeli pogozditi, tako da se jim je podjetnost obrestovala v nasprotju z ostalimi, ki se niso toliko zanimali za pogozdovanje in so pustili goličave nepogozdene. V nasadih ne uničujejo listavcev, menijo, da bodo samonikli listavci počasi spet začeli osvajati ta zemljišča, cilj pa je obstojen in donosen gozd listavcev, obogaten z iglavci. Inž. Gerzić so člani ekskurzije že med njegovimi izvajanjmi prekinjali z vprašanji, ko pa je končal, vprašanj ni hotelo biti konca. Vprašanja so se v glavnem dotikala prouzvodnje, odprtosti gozdov, zaščitke, lesne industrije, zasebnih gozdov, vremenskih razmer in zgodovine gospodarjenja. Bil je večkrat v zadregi, verjetno ni pričakoval takšnega zanimanja. Razvidno je bilo, da se na določenih področjih precej razhajamo, na drugih manj. Pri normativih precej zaostajajo, z odprtostjo gozdov in gradnjo gozdnih cest je podobno kot pri nas, uporabljajo motorne žage husquarna, za spravilo traktorje LKT, za prevoz tovarnjake FAP (brez hidravličnih dvigal), lesna industrija v območju je pod okriljem gozdarstva, v gospodarjenju z zasebnim sektorjem zaostajajo, veliko pa so storili v intenziviranju gospodarjenja v družbenem sektorju, o čemer naj bi se prepričali na področju Tare planine.

Tara planina je visoka kraška planota, porasla z jelovo-bukovimi gozdovi, primešani so smreka, črni bor, rdeči bor, javor in drugi listavci. Ogledali smo si dva sestoja: kontrolno ploskev v oddelku 150 a in zaščiten sestoj z visoko lesno zalogo 819 m³/ha v oddelku 156 ur. Oddelka sta v ses-

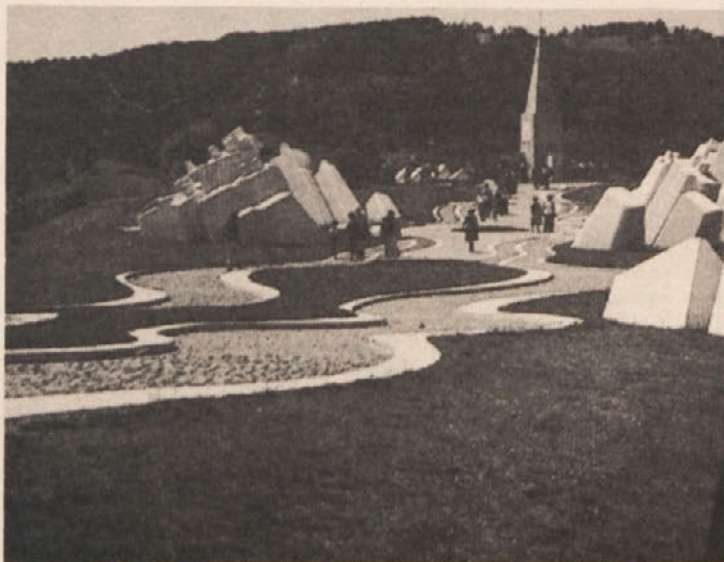
tavi gospodarske enote Tara, ki je najlepša enota v območju. Obsega 3500 ha, z njo gospodari TO v Bajini bašti. Na področju enote je tudi narodni park Tara. V enoti gospodarijo po kontrolni metodi. Značilnost te metode je spremljanje števila drevja v posameznih debelinskih stopnjah. Število drevja jim je kazalec uspešnosti gospodarjenja. Vrsta obratovanja je skupinsko prebiranje, sečna zrelost je odrejena na osnovi doseženega premera po posameznih drevesnih vrstah. Kontrolna metoda zahteva seveda polno premerbo in je precej draga in zamudna. Tudi ne upošteva dovolj posebnosti določenih rastišč in drevesnih vrst. Kljub temu so s pomočjo te metode, ki jo uporabljajo že od leta 1951, po mnenju inž. Gerzića dosegli lepe uspehe v povečanju lesne zaloge, prirastka in etata. Tudi sušenja jelke je malo.

Po ogledu nas je inž. Gerzić ljubeznivo povabil na kosilo, ki so ga organizirali gozdarji iz TO Bajina bašta. Seznanili smo se z inž. Staničem, ki se nam je pridružil pri ogledu naslednjega zanimivega objekta: Pančičeve omorike na atipičnem rastišču v oddelku 67 R. Žal je začelo močno deževati, padala je tudi toča, tako smo morali predčasno končati ogled in se odpovedati tudi fotografiranju pred najlepšo omoriko v sestoji, kar je že običaj za vsako skupino. Dogovorili smo se še za naslednji dan in se vrnili v Titovo Užice, nekoliko mokri, vendar polni novih vtisov.

JANEZ BLAŽIČ, dipl. inž.

40 let

**GOZDNO GOSPODARSTVO
NOVO MESTO**

Spomenik na Kadinjači

Dvobobenski vitel Igland za spravilo lesa na krajših razdaljah — do 250 m. Nosilnost do 1500 kg. Primeren za spravilo drobnejših sortimentov (redčenja) — navzdol ali navzgor. Učinek do 20 m³/dan. Vitel montiran na traktorju IMT 558. (Foto: M. Bajt)

(Tretji in četrti dan ekskurzije 18. in 19. junija)

Doživljanje slavnih dni Užiške republike

Ko sem že navsezgodaj zjutraj pogledal skozi okno hotelske sobe v dvanajstem nadstropju, se mi je iz ptičje perspektive nudi lep pogled na mesto pod menoj. Čez Trg partizanov in mimo velikega spomenika maršala Tita so hoteli delavci in uslužbenci na delo. Kljub rani uri so bile nove ulice v centru mesta že polne ljudi. Od starih stavb v tem delu mesta je ostala kot spomenik le stara železniška postaja. Dobro vidim staro lokomotivo slavnega partizanskega vlaka pred njo. Lokomotivo, ki ne bo nikoli več odpeljala. Tam stoji namreč kot muzejski eksponat. Na bližnjem velikem gradbišču je velik vrvež. Gradijo novo tržnico. Na novi železniški postaji pod hribom pa se je pravkar zaustavil vlak, ki pelje na progi Beograd—Bar. V strmine, ki obdajajo mesto, se širijo nova naselja.

Neverjetno, kako so se spremeni- le Titove Užice v teh nekaj letih, odkar sem bil zadnjič tu. Stare družinske hiše iz turške dobe so porušili. Marsikje so ostali kot spomin na te čase le kameniti vodnjaki. Ne, tudi filma o Užiški republiki, ki smo ga s takim zanimanjem gledali, ne bi mogli več posneti tu.

Po zajtrku nas je poleg direktorja gozdnega gospodarstva pričakal v avli hotela tudi vodič tistega dne inž. Živan Jovičič. Na tukajšnji direkciji je zaposlen kot vodja taksacije. Kmalu se je izkazal ne samo kot gozdar ampak tudi kot dober poznavalec domačega kraja.

Tega dopoldneva smo si najprej ogledali muzej vstaje 1941. Razstavljeno je ogromno orožja in fotografij, vezanih na čas Užiške republike in vse vojno obdobje. Partizani so imeli Užice in okolico v svojih rokah 67 dni, to je od 24. septembra do 29. novembra 1941. V mestu je bila organizirana ljudska oblast na čelu s Titom. Izhajal je na primer tudi časopis Borba v nakladi kar 10.000 izvodov. Ogle- dali smo si tudi podzemne prostore nekdanjega trezorja Narodne banke. V teh, v živo skalo vseka- nih prostorih je takrat delala partizanska tovarna orožja. V dveh mesecih so izdelali 21.000 pušk, 2.700.000 nabojev zanje, 18.000 ročnih bomb in še veliko drugega. Zaradi sovražne sabotaže je 22. novembra prišlo do hude eksplozije, v kateri je bila ubita celotna delavska izmena in tisti, ki so se zatekli v zaklonišče. Videli smo zaboje za municijo, na katerih je bilo na hitro napisano: »Ne štedite«. Zaradi prodora Nemcev in četnikov so se morali partizani umakniti v smeri Zlatibora. Umik pa je omogočil delavski bataljon, ki je na Kadinjači zadržal sovražnika.

Kraj neizmerne junaštva, Kadinjača, je pravzaprav sedlo, čez katerega pelje cesta, oddaljena 14 km od Titovih Užic. Te položaje je zasedel delavski bataljon 28. novembra. Sestavljali pa so ga v glavnem peki, krojači, čevlarji in tkalci, vsega 270 ne preveč izve- žbanih borcev. Zaradi sovražni- kove premoči so vsi padli, ker

umika ni bilo. Na Kadinjači smo imeli pravo uro zgodovine. Zavrteli so nam celo film. Spomenik na tem mestu je odkril leta 1979 maršal Tito. Že od daleč se vidijo na vrhu hriba beli betonski bloki, sestavni del spominskega kompleksa.

Naše srečanje z omoriko

V Bajini Bašti smo postali le kratek čas zaradi kosila. V neposredni bližini tega lepega kraja je hidrocentrala istega imena, ki je po količini proizvedene električne energije druga v naši državi. Večja je le tista v Djerdapu. Reka Drina, ki so jo na tem mestu zajezili, je meja med Srbijo in Bosno.

Pot smo nadaljevali ob umetnem jezeru, ki je zelo dolgo in ima več rokavov. Asfalta je kmalu zmanjkalo in pred nami je bila vijugasta makadamska cesta. Dva- krat ali trikrat je vodila tudi skozi grobo izkopane predore, brez oz- nak višine in širine. Verjemite mi, da je res, če trdim, da smo šli vselej le za dlako skozi. Naš šofer Papež se je res izkazal, saj je povrh vsega bil v predoru še ovinek. Pričeli smo se vzpenjati. Dobršen del poti nas je spremljal potok Derventič.

V nižjih predelih, okoli redkih vasi so prevladovali močno izse- kani, nizki cerovi gozdovi, v višjih legah pa smo videli sestoje bukve, jelke in smreke, ki se lahko merijo z najlepšimi v našem Rogu. Razumljivo je bilo, da je cesta, po kateri je vozil naš dolgi avtobus, bila novejšega datuma. Lažje dostopne gozdove so s pomočjo žičnic izkoriščale razne zasebne družbe in banke že pred prvo svetovno vojno.

Dvignili smo se do višine 1200 metrov in do konca ceste, ko je naš vodič z vidnim ponosom steg-

nil roko in rekel: »Vidite tam gori pa je sestoj omorike, Paničičeve smreke ali kakor ji tudi pravijo Srbske smreke. Nahajamo se v odd. 99, v strogem rezervatu gozdnogospodarske enote Črni vrh. Omorika zavzema tu 9 hektarov površine.«

Prizor, ki smo ga zagledali, je bil enkraten. Ne, nikjer na svetu niso tiste umetno posajene omorike tako visoke in vitke kot te na avtohtonem rastišču. Skupina kondicijsko najbolj sposobnih zagnancev se je zagrizla v zelo strm breg končnemu cilju naspro- ti. Tudi sam sem se povzpel višje, toda na naši strani ozke hudourniške soteske tako, da sem imel opazovani sestoj pred seboj kot na dlani. Prej omenjeni kolegi so se kmalu vrnili z majhnimi vejicami za spomin in dokaz in zadovoljni, da so se lahko dotaknili gorskih lepotic.

Izvedeli smo še, da se izkorišča le seme, ki je drago kot žefran in gre večinoma v izvoz. Nabirajo pa ga delavci iz podjetja Semesadike Mengeš. Fantje so tako izvežbani in pogumni, da kar prestopajo z drevesa na drevo. Prijazni ing. Jovičič nam je odkril še eno zakonitost, ki velja za to drevo. Višina je namreč vedno stokrat večja kot debelina drevesa. Tako ima na primer 30 cm debela omorika višino 30 metrov. Našli pa so tudi drevesa s premerom 50 cm in 50 metrov visoke. In še nekaj. Našo pozornost so takoj pritegnili tudi posamezni ogromni črni bori, več kot meter debeli in visoki okoli 35 metrov, kar se nam je zdelo nena- vadno za tako nadmorsko višino.

Nazaj grede smo se ustavili še na razgledni točki v gozdnogospodarski enoti Zvezda. Uživali smo v razgledu z navpične skalne stene. Tik pod nami smo spet videli vrhove posameznih omorik, v daljavi pa umetno jezero in Drino. Paničičeva smreka je raz- metana na približno 2000 hektar- jih površine.

Naša vijugasta cesta bi se nazaj grede kmalu izkazala kot past. Šofer je komaj speljal avtobus. Popravkov zaradi nizkega avto- busa ni bilo in vozil je kar po nasi- pu. Tisti kolegi spredaj, pred kole- si avtobusa, so kar prebledeli, ko so se vsakokrat znašli nad prepa- dom.

No, končno smo le bili v dolini in tudi skozi predore smo brez praske srečno smuknili. Takoj za zadnjim nam je pridrvel s tovor- njakom nasproti mlad voznik in silovito zavrl. Začudeno nas je gledal, zmajal z glavo in zaupljivo vprašal našega: »Čuješ, kaži mi, dali ste zalutali ili ste išli namerno?«

V Titovo užice smo se vračali po isti cesti. Toda vedno zapaziš kaj novega. Skozi okno avtobusa smo videli nenavaden običaj. Na-

(Nadaljevanje na 82. strani)

mreč ta, da so kar ob cesti, na najboljši zemlji bili grobovi s spomeniki. Videti je, da tu skupnih pokopališč ni in vsak pokopje svojega dragega kar blizu hiše. Okoli devete ure in že v trdi temi, kot je na naših ekskurzijah običajno, smo se polni vtisov vrnili v hotel.

Spotoma še v Oplenac

Zadnji dan ekskurzije je bila v načrtu le vožnja domov. Za spremembo smo izbrali pot po avtocesti preko Beograda, ki je daljša, časovno pa se pride prej. Nekje pred priključkom na avtocesto smo ugotovili, da je zelo blizu zgodovinska Topola in Oplenac z grobnico Karadjordjevičev. Odločili smo se za obisk in zavili tja. Tako smo se pridružili množici srbskih učencev, ki so si ta dan ogledovali stenske umetnine s cerkveno tematiko. Not-

ranost cerkve in mavzoleja je pravzaprav en sam mozaik neprecenljive vrednosti.

Edini daljši postanek je bil potem še v Mladenovcu, kjer smo se prepričali, da se v tem delu naše države lahko še kar poceni je. Pot od Beograda naprej se je vlekla in vlekla kljub nekaterim posodobljenim odsekom. Spet smo načeli staro temo, da bi veljalo v bodoče na take razdalje potovati z letalom in skrajšati vožnjo in odsotnost zdoma. Imeli pa smo dovolj časa za ureditev naših vtisov. Menim, da smo vsi enotnega mnenja, da smo veliko videli in da je ekskurzija zelo uspela. Veliko poučnega se vidi tudi doma in ne samo v tujini. Za mnoge med nami pa je Jugoslavija glede prirodnih lepot in zgodovinskih spomenikov še neprebrana knjiga.

SLAVKO KLANČIČAR,
dipl. inž.

Iz GGE Brezova reber nas je Turk vodil nazaj mimo Straže po cesti, ki pelje na Drganja sela. Tu smo videli sestoje jelk, v katerih pomlajevanje ni problematično, pa tudi sušenja nismo opazili. Jelke so zdrave in polne življenjske moči. Iz jelovih sestojev nas je pot vodila v sestoje bukve, in sicer v GGE Soteska. Na poti skozi to GGE smo si predvsem ogledovali zelo dobre letvenjake bukve s primesjo plamenitih in ostalih listavcev, v katere se vračajo vsakih 4 - 5 let. Turk nam je pokazal še drogovnjake bukve, ki so jih redčili z različno jakostjo. Ustavili smo se tudi na mestih, kjer so letos opravili pospravilno sečnjo ter še negovali mladje. Na več mestih smo videli tudi odlično bukovno goščo. Skratka, tudi v tej GGE nam je bil prikazan celotni prerez skozi vse razvojne stopnje.

Ko smo ob zaključku ocenjevali uspeh takšnega strokovnega obiska, smo ugotovili, da je zelo koristen, žal pa to obliko izobraževanja mlaokdaj izkoristimo. V gozdovih našega gozdnogospodarskega območja imamo veliko sestojev, v katerih lahko marsikaj vidimo in se naučimo. Tudi nam je bila po tem obisku še bolj jasna slika o potrebi po negi v posameznih razvojnih stopnjah. Obenem pa smo se zavedali, da do tako visoke kakovosti pri negi v zasebnih gozdovih ne bomo tako kmalu prišli. Vendar pa nam to mora biti cilj, h kateremu se moramo približati.

ANDREJ KASTELIC, dipl. inž.

Tudi obisk pri sosedih je lahko koristen in poučen

Julija smo gozdarski strokovnjaki toka Gozdarstvo Trebnje obiskali tozda v Straži. Namen obiska je bil ogled negovalnih ukrepov v posameznih razvojnih fazah.

Sprejel nas je pomočnik vodje tozda Karel Turk, ki nam je v kratkih obrisih opisal organiziranost tozda ter obseg in vrste gozdnogojitvenih del, ki jih opravljajo v gospodarskih enotah Brezova reber in Soteska.

Takoj za tem smo se z avtomobili odpeljali v gozd, najprej v GGE Brezova reber. Na začetku smo si ogledali nego šopasto mešanega naravnega mladja smreke in bukve ter čistega naravnega mladja bukve, v katerem je bila letošnja pomlad izvedena pospravilna sečnja. V tem sestoji smo videli, kakšen je lahko naravni mlaj bukve, vzgojen s pomočjo matičnega sestoja, ne da bi posekano drevje pri pospravilni sečnji napravilo večje poškodbe. Tu smo si še ogledali odkazilo v sestoji, ki je predviden za nasemenitev.

Naprej nas je pot vodila v oddelka 17 in 19, kjer nam je tovariš Turk prikazal razvoj bukovega drogovnjaka iste starosti na istem rastišču na treh poskusnih ploskvah. Na dveh ploskvah so izbiralno redčili, vendar z različno jakostjo, na eni ploskvi pa niso opravili nikakršnih negovalnih ukrepov. Že vsak nestrokovnjak bi lahko opazil velike razlike. Ko smo vsi skupaj pregledali in se pogovorili o analizah, ki so jih kolegi iz tozda napravili v letih 1970-1984, smo dobili še bolj jasno sliko, kaj in koliko se da pridobiti z izbiralnim redčenjem. Naj omenim samo to, da so na po-

skusni ploskvi, kjer so intenzivno redčili, v zadnjih 15 letih povečali telesnino nosilcev od 0,31 m³ na 1,08 m³. Ti nosilci pa predstavljajo 80% mase sestoja, torej 80% kakovosti od celotne mase. V ploskvi, v kateri niso izvajali nobenih negovalnih ukrepov, pa se je telesnina nosilcev povečala na 0,43 m³.

So pa še mnogi drugi kazalci, ki kažejo na potrebo po izbiralnem redčenju.

DOKUP LET IN POGOJI ZA VŠTEVANJE ČASA OPRAVLJANJA DEL PRI SEČNJI, OBDELAVI IN SPRAVILU LESA V POKOJNINSKO DOBO

V Dolenjskem gozdarju smo vas že obvestili, da je možno dokupiti leta opravljanja del pri sečnji, obdelavi in spravi lesa v obdobju od 15. maja 1945 do 31. decembra 1972. Zaradi zanimanja delavcev in upokojencev glede dokupa let pa še enkrat navajamo vse pogoje, ki jih mora zainteresirani izpolniti:

— da je kasneje v gozdni organizaciji združenega dela sklenil delovno razmerje in da je navedena dela opravljal povprečno učinkovito najmanj polovico polnega delovnega časa za mesec v posameznem koledarskem letu.

Hkrati pa mora zainteresirani plačati prispevek, ki znaša:

— če je bil zahtevek za odkup let vložen v skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v letu 1984, 42.564,50 din za posamezno leto oziroma

— 68.538 din, če je zahtevek vložen v letu 1985.

Pri plačilu navedenega prispevka ni možna nikakršna soudeležba gozdnogospodarske delovne organizacije.

SONJA LIČEN-TESTARI

Novice iz Podturna

— V soboto, 20. julija, so v njegovem domačem kraju Kremni pri Prnjavorju v Bosni pokopali našega nekdanjega sodelavca Zdravka Nuniča, rojenega leta 1933. Imenovani je bil lani zaradi hude bolezni, kateri je sedaj na žalost podlegel, invalidsko upokojen. Pri nas je bil zaposlen od leta 1965. Dolgo je bil sekač, nazadnje pa več let vzdrževalec cest. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

— 1. avgusta se je pri nas zaposlil kot gozdarski tehnik — pripravnik Tone Avguštin, rojen 1. septembra 1966, iz Podturna. Kot domačin in ker je bil pred tem že večkrat pri nas na obvezni in neobvezni delovni praksi, ni prišel v neznano okolje. Čaka pa ga seveda še vojaščina. Želimo mu mnogo uspeha pri začetnih korakih na novi življenjski poti.

— Razširitev ceste Podturn-Lukov dom dobro napreduje. Številne vrtače vzdolž ceste, na Pogorelcu in tudi pri vasi Sela, ki so služile kot deponije za odvečno zemljo in kamenje, so že napolnjene. Minerji, ki odstranjujejo odkrite skale, pa se približujejo Podturnu. Sedaj tudi bolj oprezno minirajo in z manj razstreliva po vrtini zaradi zmanjšanja poškodb na drevju in seveda hiš v dolini. Izvajalci del SCT iz Ljubljane obljubljajo, da bo asfalt položen do konca septembra. Zaradi številnih parkiranih vozil in strojev je okoli naše uprave velik dren.

— V nedeljo, 4. avgusta, je bila asfaltirana cesta iz Podturna (grič) na Rigelj v dolžini 1950 metrov. Tako je požrtvovalnemu gradbenemu odboru in domačinom uspelo končati še eno delo, čeprav smo se bali, da bo zmanjkalo denarja, saj se je asfalt iz dneva v dan dražil. S številnimi urami prostovoljnega dela, velikim denarnim prispevkom posameznikov in denarno podporo krajevne skupnosti in delovnih organizacij je bila odstranjena tudi ta ovira. Posodobljena prometnica pelje tudi skozi gozd, zato so s peskom in uslugami pomagale tudi naša in bližnje temeljne organizacije GG Novo mesto.

— V sredo, 7. avgusta, je bil v Dol. Toplicah sestanek organizatorjev gozdarskega večera. Udeležili so se ga predstavniki

40 let

**GOZDNO GOSPODARSTVO
NOVO MESTO**

Dol. turistične zveze, zdravilišča Dolenjske Toplice, Turističnega društva Dolenjske Toplice, tozda Gozdarstvo Podturn, časopisnega podjetja Delo in Kompas. Prireditve je bila v soboto, 31. avgusta, v Dolenjskih Toplicah, in sicer na jasi v spodnjem parku. Na progra-

mu je bil prikaz gozdarskega življenja nekoč in danes, tekmovanje v gozdarskih veščinah in glasbeni program. Poudarek je bil na gozdarstvu, zato je imel naš tozdr veliko dela.

SLAVKO KLANČIČAR,
dipl. inž.

OGLAR IN NJEGOV SVET (Zapoznel zapis)

Zadnje dni julija preteklega leta so delavci v našem tozdu pogosto omenjali, da na Cerovcu spet gori prava oglarska kopa. Taki dogodki so že zelo redki, zato sem takoj sklenil, da bom šel pogledat. Še toliko prej, ker naj bi bil po pripovedovanju oglar naš upokojenec Rudolf Fink iz Suhorja, nekdanji sekač, tesač, gojitelj in še marsikaj. Toda zares sem se odpravil tja na žalost šele tedaj, ko je bil že skrajni čas. Kopo so že ugasnili.

Zapeljal sem se torej prav do cerkvice na Cerovcu in jo nato peš ubral ob vinogradih navzdol. Na koncu košenic sem kmalu zagledal nevzakdanji, skoraj pravični prizor. Na dnu počiščene vrtače je bila oglarska kopa, v bregu med redkim drevjem pa preprost, do tal segajoč nadstrešek. Na stebrih pri vhodu vanj je visel majhen kotliček in ob njem prislone prava, široke, železne oglarske vile. Ob zasilnem bivališču je bila še preprosta klop.

»Kar dol pridite,« mi zakliče oglar, ki me je med tem že zagledal. Stal je pri kopi in nekaj premetaval z lopato. Sežem mu v od oglja črne roke in na prav tako črnem, znojnem obrazu se zasveti vrsta belih zob. »Sem kar vedel, da boste prišli. Vas take stvari zanimajo,« mi pravi.

Sedla sva na klopco pred njegovim zasilnim bivališčem in pričela z nevezanim razgovorom. Rudolf je prijeten in zelo zgovoren sobesednik. Oglaril je že precej pred zadnjo vojno. Največja kopa, ki jo je kdaj prižgal, pa je bila tista pred mnogimi leti na Primožu. V njo je šlo kar 100 prm dr. Kope, ki jih je žgal zadnja leta pred šolo na Grmu, na Loki in pred športno dvorano v Novem mestu ob dneh razstave gozd, gobe, cvetje pa so bile precej, precej manjše. Vanje je zložil komaj 5 prm drv.

»Kdo drug bi bil še sposoben kuhati oglje v naši okolici?« ga vprašam.

»Ni jih veliko. Prav gotovo pa sta to Jože Vidic in Karol Fink iz Suhorja in moj sin Kostj, ki se je pri meni precej naučil.«

V kopo, ki je pred nama, je šlo 50 prm drv, predvsem trdih listavcev, kot so bukev, gaber, cer in hrast. Iz prostorskega metra drv se dobi okoli 100 kg oglja, torej bo tega približno 5000 kg. Na pogled ocenim, da je sedaj po končanem kuhanju kopa široka približno 5 m in bolj nizka, le 1,7 m visoka. Zaradi rahle

zemlje v vrtači in hitrega gorenja bo oglje pod Cerovcem bolj drobno.

Kopo so pripravljali, to je odkopali krog zemlje in zlagali drva, 3 dni. Gorela je 10 dni, 3 dni pa bo še trajalo štoranje. Kopo je Rudi sedaj na dnu še očistil tako, da je odstranil pepel in odpadke, pobral raztreseno oglje, zemljo pa vrge nazaj na kup.

»Nič ne bi imel proti, če bi padlo malo dežja in bi se kopa prej ohladila. Če bi oglje prodajali kot nekoč, bi bilo to pomembno tudi zaradi teže. No sedaj pa to ni važno.«

»Pa vam ni dolgčas biti vedno tako sam sredi gozda?«

»Kje pa,« mi odvrne živahno. »Vedno je dovolj radovenih ljudi. Oglasajo se domačini na poti na Rigelj, pa tudi gostje iz Dolenjskih Toplic so že bili tu. Redni, vsakodnevni obiskovalec pa je seveda kovač Šmalc, za katerega oglje tudi kuham. Ta včasih tudi prespi pri meni.«

No, potem še izvem, da je Rudolf skoraj vsem, ki so bili pri njem, ponudil tudi polento iz kotlička in kakšen kozarček doma pridelane črnine. Tudi meni ga je nalil in kar prilegel se mi je, ko pa je bilo v vrtači vroče kot v peklju.

Težko je oglarsko delo. Od kope neusmiljeno puhti vročina in v oznojeno kožo se globoko zaje črni prah. To je že velikokrat skušil priložnostni oglar Rudolf Fink (Foto: S. Klančičar).

Pred odhodom ga seveda še pobaram, če bo prižgal še kakšno kopo ali pa je to zadnja.

»Povpraševanje je veliko in oglje spet dobiva na ceni. Vprašanje pa je moje zdravje. Saj vidite, delo je zelo naporno. Bomo videli.«

Prepričan sem, da nekdanji oglar Rudolf ne bo mogel iz svoje kože in da bo prihodnje leto spet kje zagorela njegova kopa, pa čeprav majhna.

SLAVKO KLANČIČAR,
dipl. inž.

Gozdarska noč in igre »Poletje 85« v Dolenjskih Toplicah

V soboto, 31. avgusta, je bila v Dolenjskih Toplicah na jasi v spodnjem parku »gozdarska noč«. Organizatorji prireditve so bile Dolenjska turistična zveza, Zdravilišče Dol. Toplice, Turistično društvo Dol. Toplice in TOZD Gozdarstvo Podturn. Ističasno so bile na istem prizorišču tudi delove in Kompasove igre »poletje 1985«, tokrat s področja gozdarstva.

Na prireditvi so prikazali gozdarstvo nekoč in danes. Razstavljeno je bilo staro orodje, videli smo izdelovalce skodelj, gorela pa je tudi oglarska kopa. Posebna tekmovalna panoga je bila podiranje droga na balon. Prireditve se je pričela z zabavno-kulturnim programom in končala z glasbo za ples.

Slavko Klančičar, dipl. inž.

Kamnolom na Brezovi rebr?

V osnutku dolgoročnega plana občine Novo mesto za obdobje od leta 1986 do leta 2000 piše pod poglavjem Gradbeništvo in industrija gradbenega materiala: »Zaradi naravnih zalog, ki jih imamo na razpolago, bomo na območju občine odprli že v letu 1986 novo lokacijo za črpanje in predelavo kamnitih agregatov (Cerov hrib). Izkop kamnitih agregatov (seveda ne samo kamna in peska, op. ur.) bomo razvili vsaj v takšnem obsegu, da jih ne bo več treba dovažati od drugod. Strokovno bomo proučili in opredelili ter uredili

peskokope za dolgoročneje izkoriščanje (Žužemberk, Soteska, Cerov log, okolica Šmarjete idr.)«

Gozdarji, ki že od vsega začetka nasprotujemo zamisli o kamnolomu sredi gozdov na Brezovi rebri in smo o tem obvestili vse pristojne organe, tudi republiške, ter s tehtnimi razlogi podkrepili svoje nasprotovanje, smo se ob ponovni oživitvi spornega predloga začudili. Zato se je na zadnji skupni seji zborov krajevnih skupnosti in združenega dela oglašil delegat GG Novo mesto inž. Tone Šepec, zamisel o kamnolomu na Cerovem hribu s kratko utemeljitvijo odločno zavrnil in navedel tudi možnost, da se poveča že odprt kamnolom pod Sveto Ano, ki leži tik ob železniški progi Novo mesto-Ponikve.

Na pripombo delegata je odgovoril predsednik IO občine Novo mesto, češ da je Cerov hrib v tekstu imenovan v oklepaju, iz česar naj bi se razumelo, da odločitev zanj še ni dokončna. Pojasnilo je bilo vsekakor potrebno, saj besedila, kakor je zapisano v osnutku dolgoročnega plana, skoraj ni mogoče razumeti drugače, kot da je mesto za kamnolom že dokončno izbrano. Če torej še ni izbrano, ga je treba poiskati, saj o potrebnosti in gospodarnosti ne dvomimo. Težko pa bo rešiti zadevo tako, da bo volk sit in koza cela. Žal je tako, da človek v težnji za boljše, udobnejše življenje skoro povsod dela silo naravi, kar se mu marsikje že hudo maščuje. Zamisli o razširitvi že odprtega kamnoloma pod Sveto Ano ne bi smeli prehitro zavreči, pa čeprav bi to ne bilo pogodu podjetju, ki se predvsem v skrbi za lastni račun temu najbolj upira.

Koristna pomota

Naše nove, svetleče zelene gozdarske obleke so se na letošnji ekskurziji dila po Srbiji izkazale za zelo nepraktične. Kot vsaka lepa obleka pač, če se v poletni vročini voziš okoli.

Malo pred odhodom smo dobili obvestilo, da moramo obvezno vsi na pot v teh oblekah. Da to ni praktično, je še pravočasno ugotovil tisti funkcionar naše strokovne organizacije, ki je obvestilo napisal in sam potem prišel lepo športno napravljen.

No, eno korist smo tokrat od naših uniform le imeli. Na koncu nove avtoceste je avtobus ustavil in vsi smo se kolektivno zapodili na stranišče. Na steni je razločno pisalo, koliko kakšna usluga stane. Ko pa je prvi hotel plačati se je prikazno dekletko samo nasmejalo: »Za vas ništa, drugovi. « Imela nas je za carinike.

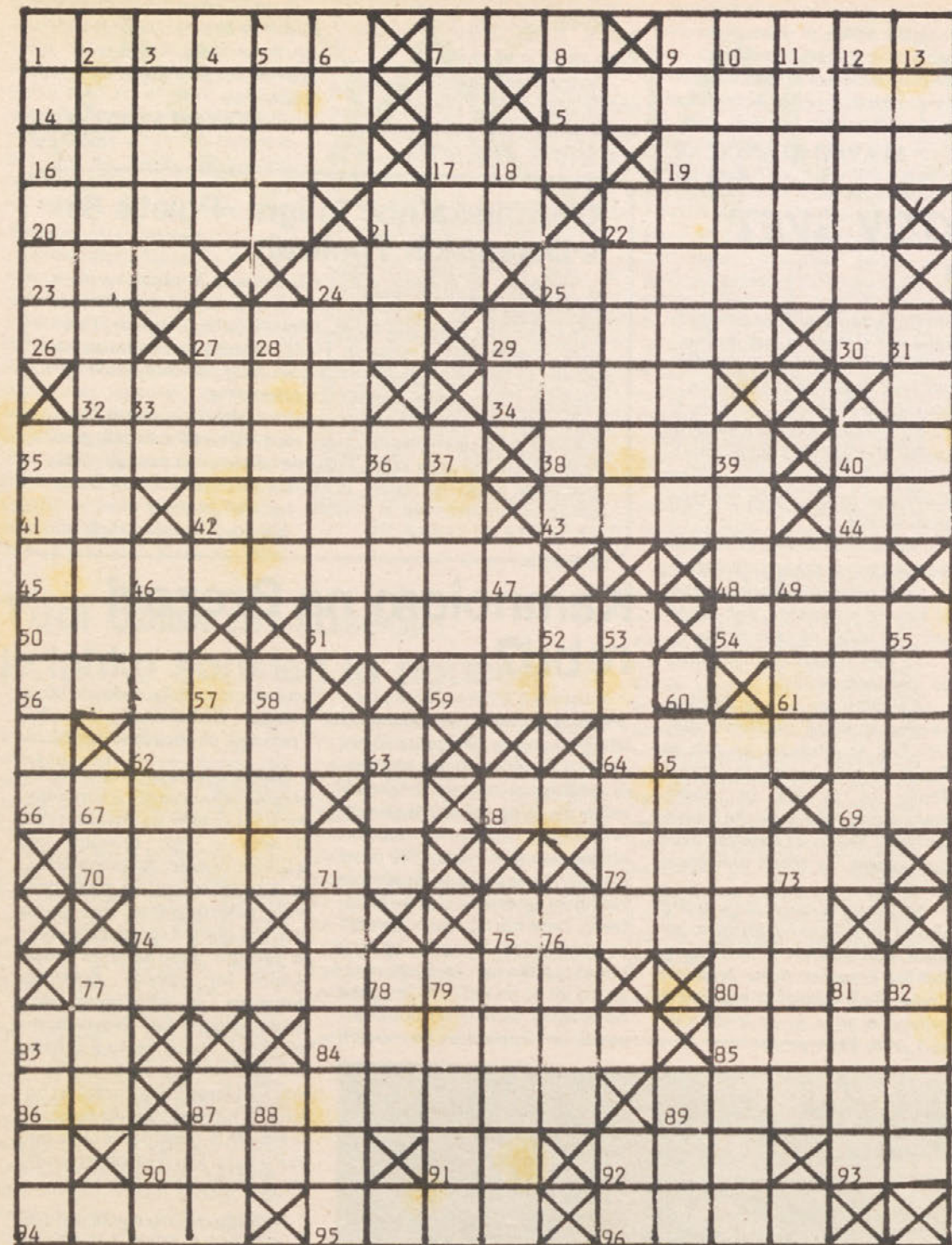
Slavko Klančičar, dipl. inž.

Ne obsekavaj drevja,
ne teptaj mladih
nasadov, ne poškoduj
skorje dreves

DOLENJSKI GOZDAR

Glasilo izdaja delavski svet gozdnega gospodarstva Novo mesto – Odgovorni urednik ing. Janez Penca, Uredniški odbor: Mirko Bajt, Franc Bartolj, Tone Fabjan, ing. Jože Falkner, ing. Slavko Klančičar, Uroš Kastelic, Matija Mazovec, ing. Jernej Piškur, Janez Šebenič, Angelbert Tesari. – Izhaja enkrat na mesec v 1000 izvodih. – Uredništvo: Novo mesto, Gubčeva 15 – Časopisni stavek, filmi in prelom DIC Novo mesto, TOZD Grafika; tisk Tiskarna Novo mesto.

KRIŽANKA REVIRJI

Vodoravno: 25, 29, 35, 77 in navpično 2, 9, 71 imena gozdnih revirjev na območju GG Novo mesto

Vodoravno: 1 jo ima obleka, 7 poteza z nožem, 9 povelje, 14 priimek po ptici, 15 črta, ki veže točke z enako morskno globino, 16 nasprotje od vere, 17 eno od čutil, 19 ptič v mestih, 20 na koncu njive, 21 kapetan jugoslovanske nogometne reprezentance, 22 majhan posoda za tekočine, 23 besedica v plemiškem naslovu, 24 ni priden, 26 Avellino, 27 menično

jamstvo, 30 znak za radij, 32 medvojna skupščina Jugoslavije, 34 domača žival, 38 oteklina, 40 Makarska, 41 Benetke, 42 zavitek, 43 redko žensko ime, 44 K, latinsko, 45 priprava za napad, 48 kurir, 50 jeza, 51 slov. pisatelj in dramatik, 52 pritisk, 56 riba, 59 ustvarjalec, 61 Onassis, 62 afriška reka in država, 64 ni zdrav, 66 zvezda v Škorpionu, 68 propeler, 69 Josip Stritar, 70 Hruščev, 72 izdelek iz hloda, 74 ital. reka, 75 ital. časopis, 80 sad (lat.), 83 zač. imena in priimka slov. pesnika, 84 vrata v plotu, 85 nastava, 86 Novo mesto, 87 igra s kartami, 89 štrukelj je..., 90 roman Dostojevskega, 91 dva samoglasnika, 92 odeja, 93 začetnici imena in priimka moža, ki je postavil stolp na Triglavu, 94 ep, 95 domača žival, 96 prvi letalec

Navpično: 1 temelj, 3 ravnina, 4 barva, 5 žensko ime, 6 nadav, 7 ubog, 8 del hiše, 10 jug. tovarna

hladilnikov, 11 priprava za skok, 12 ime rim. nemškega kralja, 13 jug. otok, 18 Ivan Cankar, 21 rastlina, 22 je všeč sosedu, 24 slov. skladatelj, 25 pozen, 27 kapetan KK Cibone, 28 vrg pri Boh. Bistrici, 29 grška črka, 31 romunsko mesto, 33 os. zaimek, 35.... je zlata, 36 rešeto, 37 je v Pulju, 39 hranilo, 40 bolezen, ki jo prenaša komar, 46 huda Sokratova žena, 47 visokokvalificiran, 49 tovarna na gorenjskem, 52 kem. znak za astatin, 53 trnata rastlina, 55 napaka, spodrseljaj, 57 pomožni duhovnik, 58 del latinske besede za poljedelstvo, 60 mlad (pesniško), 63 egipč. bog sonca, 65 ptica selivka, 67 neznanec, 73 umetnik, 75 grški zdravnik iz 2. stoletja, 76 dela mojstra, 77 tovarna v Mariboru, 78 grška boginja 79 ime angleškega filmskega igralca, 81 zločin, 82 slov. reka, 83 Goran Kovačič, 87 obžalovanje, 88 prvak, 89 zdrava pijača, 90 Bogdan Osolnik, 92 ozi-ralni zaimek.